

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ**

*Факультет № 6
Кафедра соціології та психології*

**МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ
ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ**
з навчальної дисципліни «**Кримінальна психологія**»
вибіркових компонент
освітньої програми другого (магістерського) рівня вищої освіти
053 Психологія (практична психологія)

Харків 2023

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
Харківського національного
університету внутрішніх справ
Протокол від 30.08.2022 № 7

СХВАЛЕНО

Вченою радою факультету № 6
Протокол від 25.08.2022 № 7

ПОГОДЖЕНО

Секцією Науково-методичної
ради ХНУВС з гуманітарних та
соціально-економічних дисциплін
Протокол від 29.08.2022 № 7

Розглянуто на засіданні кафедри соціології та психології
Протокол від 15.08.2023 № 8

Розробники:

1. Доцент кафедри соціології та психології, кандидат психологічних наук
Філоненко В.М.

Рецензенти:

1. Доцент кафедри педагогіки та психології Харківської державної академії
фізичної культури, кандидат психологічних наук, доцент Павлик О.М.
2. Доцент кафедри соціології та психології факультету № 6 Харківського
національного університету внутрішніх справ, кандидат психологічних наук,
доцент Шиліна А.А.

**1. Розподіл часу навчальної дисципліни за темами
(денна форма навчання)**

Номер та назва навчальної теми	Кількість годин, відведених на вивчення навчальної дисципліни						Вид контролю
	Всього	з них:					
		лекції	Семінарські заняття	Практичні заняття	Лабораторні заняття	Самостійна робота	
ТЕМА № 1. Кримінальна психологія у системі психології та правознавства	10	2				8	
ТЕМА № 2. Злочинність як кримінально-психологічне явище.	12	2		4		6	
ТЕМА № 3. Психологічний механізм злочину	14	2		4		8	
ТЕМА № 4. Особистість як суб'єкт злочину	20	4		4		12	
ТЕМА № 5. Група як суб'єкт злочину	20	4		2		14	
ТЕМА № 6. Психологія організованої злочинності	14	2		2		10	
ТЕМА № 7. Психологічні особливості злочинності неповнолітніх	16	2		2		12	
ТЕМА № 8. Психологія жертви злочину	14	2		2		10	
Всього за семестр №2:	120	20		20		80	Залік

2. Розподіл часу навчальної дисципліни за темами (заочна форма навчання)

Номер та назва навчальної теми	Кількість годин, відведених на вивчення навчальної дисципліни						Вид контролю
	Всього	з них:					
		лекції	Семінарські заняття	Практичні заняття	Лабораторні заняття	Самостійна робота	
ТЕМА № 1. Кримінальна психологія у системі психології та правознавства	12	1				11	
ТЕМА № 2. Злочинність як кримінально-психологічне явище.	12	1		2		11	
ТЕМА № 3. Психологічний механізм злочину	12	1				11	
ТЕМА № 4. Особистість як суб'єкт злочину	20	1		2		17	
ТЕМА № 5. Група як суб'єкт злочину	20	1		2		17	
ТЕМА № 6. Психологія організованої злочинності	14					14	
ТЕМА № 7. Психологічні особливості злочинності неповнолітніх	16					16	
ТЕМА № 8. Психологія жертви злочину	14	1				11	
Всього за семестр №2:	120	6		6		108	Залік

3. Методичні вказівки до практичних занять

ТЕМА №2: Злочинність як кримінально-психологічне явище

Практичне заняття. Вивчення методик виявлення агресивності особистості.

Навчальна мета заняття: контроль, корекція й закріплення знань за даною темою.

Кількість годин - 4 год. (денна форма навчання), 2 - год. (заочна форма навчання)

Навчальні питання:

1. Доведення теоретичних положень про агресію. Інструкція та порядок проведення тестування за методикою А. Басса - А. Даркі.
2. Підрахунок балів, переведення відповідей у бали за окремими проявами (шкалами) та інтерпретація отриманих даних по результатам тестування за методикою А. Басса - А. Даркі.
3. Інструкція та порядок проведення тестування за методикою Тест Руки.

4. Підрахунок балів за коефіцієнтами та інтерпретація отриманих даних по результатам тестування за методикою Тест Руки.

План проведення заняття:

Питання 1. Агресивність є стійкою особистісною рисою, яка полягає у готовності, намаганні людини досягти соціального визнання, домінування через застосування деструктивного впливу.

Традиційно вирізняються три групи об'єктів, на які спрямовується агресивність:

- 1) інша людина, група людей, суспільство;
- 2) матеріальні та культурні цінності, жива і нежива природа;
- 3) сама людина, що є одночасно суб'єктом та об'єктом агресивності.

Зовнішні, різноманітні прояви агресивності поєднуються поняттям «агресія». Найчастіше вони пов'язані із застосуванням фізичної сили, мовних і немовних засобів спілкування (слова і вирази, письмові повідомлення, аудіо-, відеозаписи та ін.) і мають прямий, прихований, комбінований характер.

Для виявлення агресивності у практичних цілях найчастіше застосовуються методики А. А. Басса - А. Даркі, Тест Руки Вагнера.

Методика дозволяє здійснити ґрунтовне виявлення агресивності в цілому, а також стосовно таких окремих проявів:

1. Фізична агресія — застосування фізичної сили до іншої людини.
2. Вербальна агресія — застосування погрози, лихослів'я, проклять в емоційній формі (крик, вереск тощо).
3. Побічна агресія — розповсюдження пліток, чуток, наявність двозначного гумору та нецілеспрямованих вибухів люті (тупотіння ногами, викрики).
4. Негативізм — опозиційна манера поведінки у пасивній чи активній формі, спрямована проти осіб чи соціальних норм.
5. Роздратування — схильність до запальності, різкості, грубощів за найменших підстав.
6. Підозрілість — схильність до недовіри, обережності, обумовлених переконаністю у шкідливих намірах оточення.
7. Образа — заздрість, ненависть до оточення за завдані ними реальні чи надумані страждання.
8. Почуття вини — докори сумління, злість на себе за власні кепські риси і вчинки.

Інструкція

Вашій увазі пропонуються 75 тверджень, що їх необхідно співвіднести з власною манерою поведінки, способом життя і відповісти «так», «напевне, так», «ні», «напевне, ні». Відповіді фіксуються у відповідних графах спеціального бланку.

Питання 2.

Обробка та інтерпретація відповідей

В обробці відповіді «так», «напевне, так» поєднуються в одну групу «так», а відповіді «ні», «напевне, ні» поєднуються в одну групу «ні».

Набрані за кожною шкалою бали арифметичне складаються. За шкалами 1, 2, 3, 4, 5, 8 бали ще раз складаються, і набрана сума свідчить про рівень агресивності. На її підставі формулюється один із таких висновків:

- знижена агресивність — 0-16 балів;
- нормальна агресивність — 17—25 балів;

— підвищена агресивність - 26 та більше балів. За шкалами 6, 7 бали складаються, і набрана сума свідчить про рівень ворожості. На її підставі формулюється один із таких висновків:

- знижена ворожість - 0-3 бали;
- нормальна ворожість — 4-10 балів;
- підвищена ворожість — 11 та більше балів.

Питання 3. Інструкція до тесту Руки: «Уважно розгляньте запропоновані Вам зображення і скажіть, що, на Вашу думку, робить ця рука?»

Якщо досліджуваний вагається з відповіддю, йому пропонується запитання: «Як Ви думаєте, що робить людина, якій належить ця рука? На що здатна людина з такою рукою? Назвіть всі варіанти, які можете собі уявити».

Стимульний матеріал – стандартні 9 зображень кисті руки і одна без зображення, при показі якої просять уявити кисть руки і описати її уявні дії.

Зображення пред'являються в певній послідовності і положенні. При нечіткій і двозначній відповіді просять пояснень, запитують: «Добре, а що ще?», Але не нав'язують жодних специфічних відповідей. Якщо експериментатор відчуває, що його дії зустрічають опір, рекомендується перейти до іншої картки. Тримати малюнок-картку можна в будь-якому положенні. Число варіантів відповідей по картці не обмежується. Бажано отримати чотири варіанти відповідей. Якщо кількість відповідей менша, уточніть, чи немає бажання ще що-небудь сказати щодо даного зображення руки, а в протоколі, наприклад, при єдиному варіанті відповіді проставляється його значення зі знаком *4, тобто ця єдина безальтернативна відповідь оцінюється в чотири бали замість одного.

Важливо у всіх можливих випадках (якщо досліджуваний не виражає протесту) максимально знижувати невизначеність відповіді, наповнювати змістом висловлювання типу «хтось, щось, комусь» і т.п.

Питання 4. Обробка результатів дослідження за тестом Руки:

Всі відповіді фіксуються в протоколі. Крім запису відповідей реєструється положення, в якому досліджуваний тримає картку, а також час з моменту пред'явлення стимулу до початку відповіді.

У протоколі зазначається: У першій колонці вказують номер картки. У другій – дається час першої реакції на картку в секундах. У третій – наводяться всі відповіді досліджуваного. У четвертій – результати категоризації відповідей. Якщо експериментатору доводиться звертатися до досліджуваного з уточненнями – це позначається (ут).

Після категоризації підраховується число висловлювань в кожній категорії.

Категорії відповідей: «Страх», «Емоційність», «Комунікація» і «Залежність» відображають тенденцію до дії, спрямовану на пристосування

до соціального середовища; при цьому ймовірність агресивної поведінки незначна.

Відповіді, що відносяться до категорій «Демонстративність» і «Інвалідність», при оцінці ймовірності агресивних проявів не враховуються, тому їх роль в даній області поведінки непостійна. Ці відповіді можуть лише уточнювати мотиви агресивної поведінки.

Важливо, що значення має не тільки співвідношення установок на соціальну кооперацію і агресію, але і те, які саме тенденції протиставляються конфронтації, що спонукає людину до співпраці: страх перед відповідною агресією, почуття власної неповноцінності, залежності або потреба в теплих, дружніх контактах з оточуючими.

Література:

1. Будіянський М. Ф. Кримінальна психологія. Навчальний посібник / М. Ф. Будіянський. – К.: Фенікс, 2011. – 382 с.
2. Кацавець Р. С. Кримінальна психологія : навч. посіб. Вид., 2-ге, допов. Київ: Алерта, 2022. 152 с.
3. psylab.com.ua.

ТЕМА №3: Психологічний механізм злочину

Практичне заняття: Діагностика брехливості та схильності до поведінки, що відхиляється.

Навчальна мета заняття: контроль, корекція й закріплення знань за даною темою.

Кількість годин - 4 год. (денна форма навчання), - год. (заочна форма навчання)

Навчальні питання:

1. Інструкція та порядок проведення тестування за методикою виявлення брехливості.
2. Підрахунок балів, переведення відповідей у бали за окремими проявами (шкалами) та інтерпретація отриманих даних по результатам тестування за методикою виявлення брехливості.
3. Інструкція та порядок проведення тестування за методикою дослідження схильності до тих чи інших девіацій у поведінці підлітків..
4. Підрахунок балів за коефіцієнтами та інтерпретація отриманих даних по результатам тестування за методикою дослідження схильності до тих чи інших девіацій у поведінці підлітків.

Хід проведення заняття:

Питання 1. Вам пропонується послідовно відповісти на ряд тверджень, що стосуються деяких сторін Вашої особистості. При відповідях важлива Ваша перша реакція. В опитувальних листах немає хороших і поганих тверджень. Кожне з них має право на існування. За одну хвилину Ви повинні дати 5 6 відповідей. Свої відповіді заносьте в протокол у вигляді цифр. Приступаючи

до відповідей, пам'ятайте про те, що на всю роботу відпускається не більше 20-30 хвилин. Слідкуйте за тим, щоб кожному порядковому номеру затвердження суворо відповідав відповідь в його цифровому вираженні. Постарайтеся, якомога рідше вдаватися до нейтральної відповіді «коли як», оцінюваної в 4 бали.

Питання 2. Підраховується сума балів в кожному з відповідних розділів, що характеризують різні аспекти брехливості. Сума балів за кожною шкалою від 34 до 49 говорить про вираженість даного параметра; від 19 до 33 - про нейтральність, ситуативному прояві; від 7 до 18 - про невиразності.

Питання 3. Методика діагностики схильності до тих чи інших девіацій у поведінці підлітків містить сім шкал та 98 питань. Досліджувані повинні відповісти на запропоновані питання.

Питання 4. Кожній відповіді відповідно до ключа присвоюється один бал. Потім по кожній шкалою підраховується сумарний бал, який і порівнюється з тестовими нормами. При відхиленні індивідуальних результатів випробуваного від середнього сумарного балу за шкалою більше на 1S вимірювану психологічну характеристику можна вважати вираженою. Якщо індивідуальний сумарний бал випробуваного менше середнього за тестовими нормами на 1S, то вимірювану властивість можна оцінювати як маловиражену. Крім того, якщо відома приналежність випробуваного до «делінквентної» популяції, то його індивідуальні результати доцільно порівнювати з тестовими нормами, розрахованими для «делінквентної» підвибірki.

Література:

1. Будіянський М. Ф. Кримінальна психологія. Навчальний посібник / М. Ф. Будіянський. – К.: Фенікс, 2011. – 382 с.
2. Кацавець Р. С. Кримінальна психологія : навч. посіб. Вид., 2-ге, допов. Київ: Алерта, 2022. 152 с.
3. Шепітько В. Ю., Коновалова В. О. Юридична психологія : підручник. 3-тє вид., переробл. і доповн. Харків : Право, 2019. 288 с.
4. psylab.com.ua.

ТЕМА №4: Особистість як суб'єкт злочину

Практичне заняття: Діагностика відповідальності особистості, Виявлення акцентуацій характеру за методикою К. Аєонгарда та Г. Шмішека.

Навчальна мета заняття: контроль, корекція й закріплення знань за даною темою.

Кількість годин - 6 год. (денна форма навчання), 2 - год. (заочна форма навчання)

Навчальні питання:

1. Інструкція та порядок проведення тестування за методикою багатовимірно - функціональної діагностики «Відповідальності» (ОТВ-70) В.Прядеїна.

2. Підрахунок балів, переведення відповідей у бали за окремими проявами (шкалами) та інтерпретація отриманих даних по результатам тестування.
3. Інструкція та порядок проведення тестування за методикою Опитувальник особистісного симптомокомплексу відповідальності.
4. Підрахунок балів за коефіцієнтами та переведення їх в стени, інтерпретація отриманих даних по результатам тестування.
5. Інструкція та порядок проведення тестування за методикою К. Аеонгарда та Н. Шмішека.
6. Підрахунок балів із застосуванням коефіцієнтів. Інтерпретація отриманих даних.

Хід проведення заняття:

Питання 1. Вам пропонується послідовно відповісти на ряд тверджень, що стосуються деяких сторін Вашої особистості і характеру. При відповідях важлива Ваша перша реакція. В опитувальних листах немає хороших і поганих тверджень. Кожне з них має право на існування. За одну хвилину Ви повинні дати 5-6 відповідей. Свої відповіді заносите в протокол у вигляді цифрового виразу. Приступаючи до відповідей, пам'ятайте про те, що на всю роботу відпускається не більше 15-20 хвилин. Слідкуйте за тим, щоб кожному порядковому номеру затвердження суворо відповідав відповідь в його цифровому вираженні. Постарайтеся якомога рідше вдаватися до нейтрального відповіді «коли як», оцінюваного в 4 бали. Заздалегідь Вам вдячні за щирі відповіді і чітку роботу.

Питання 2. Проводимо підрахунок балів, їх сумацію за шкалами та інтерпретуємо отримані дані.

Питання 3. Наводимо інструкцію: «Вам буде запропоновано ряд тверджень, що стосуються різних сторін життя і ставлення до них. Оцініть, будь ласка, ступінь своєї згоди або незгоди з наведеними твердженнями, поставивши галочку в графі «Так» або «Ні». Тут немає хороших чи поганих, правильних або неправильних відповідей, найкращим буде той, який дається за першим спонуканням». Проводимо тестування слухачів.

Питання 4. Проводиться підрахунок балів за кожною зі шкал. Отримані дані інтерпретуються згідно з характеристиками особистостей, які наведені в описі методики.

Питання 5. Для виявлення названих акцентуацій можна застосувати скорочений варіант методики К. Леонгарда — Г. Шмішека, яка у повному обсязі виявляє 10 акцентуацій характеру.

Студентам роз'яснюється інструкція проведення дослідження: Вам пропонується ряд тверджень, які стосуються Вашого характеру У випадку згоди з твердженням Ви відповідаєте «так» (чи знаком «+»), у випадку незгоди — «ні» (чи знаком «—»). Відповіді фіксуйте на спеціальному бланку і довго не задумуйтеся над ними.

Питання 6. Обробка та інтерпретація відповідей. Ключі переведення відповідей у бали за окремими акцентуаціями

Набраний за кожною акцентуацією показник повинен знаходитись у діапазоні 0—24 бали.

На його підставі за кожною акцентуацією формулюється один із таких висновків:

- акцентуація відсутня, не виражена — 0—7 балів;
- акцентуація присутня, помірно виражена — 8—12 балів;
- акцентуація яскраво виражена — 13-24 бали. Якщо жодний показник не перевищує 12 балів, можна вирахувати індивідуальний середній показник за всіма чотирма акцентуаціями і звернути увагу на ті показники, які його перевищують.

Акцентуація полягає в загостренні, надмірному вираженні риси, характеристики людини, що є крайнім варіантом норми. Акцентуація спричиняє девіантну поведінку і значуще пов'язана з окремими видами злочинів.

Найбільш розповсюдженою є акцентуація характеру, яка виникає у підлітковому віці та найбільш виразно проявляється до повноліття. Далі акцентуація набуває прихованої форми, але в окремих ситуаціях суттєво впливає на поведінку людини.

Серед акцентуацій характеру чотири найбільш значуще пов'язані зі скоєнням злочину. Це - гіпертимна, демонстративна (істероїдна), нестійка (дистимічна) та збудлива (епілепточна) акцентуації.

Особистість із гіпертимною акцентуацією характеру схильна до вчинення ситуативних, ризикованих і «героїчних» злочинів, групових злочинів у ролі підбурювача чи виконавця, злочинів у стані сп'яніння.

Особистість з демонстративною акцентуацією характеру схильна до вчинення злочинів як засобу привернення уваги до себе, висування вимог, викликання почуття співпереживання, жалю. Їй також показові симуляції самовбивства, демонстративні членушкодження тощо.

Особистість із нестійкою акцентуацією характеру схильна до вчинення імпульсивних (кепсько усвідомлюваних, швидкоплинних) злочинів насильницької спрямованості з проявами жорстокості й особливої жорстокості.

Література:

1. Юридична психологія : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / О.Є. Самойлов, М.С. Корольчук, В.М. Корольчук, С.М. Миронець, Г.М. Ржевський. — К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2015. — 432 с.
2. <http://dspace.univer.kharkov.ua/handle/123456789/3700>
3. psylab.com.ua.

ТЕМА №5: Група як суб'єкт злочину

Практичне заняття: Діагностика схильності особистості до ризикової поведінки.

Навчальна мета заняття: контроль, корекція й закріплення знань за даною темою.

Кількість годин - 4 год. (денна форма навчання), 2 - год. (заочна форма навчання)

Навчальні питання:

1. Інструкція та порядок проведення тестування за методикою спрямованої на діагностику «готовності до ризику» і «раціональності» як особистісних регуляторів прийняття рішень Т.В.Корнілової..
2. Підрахунок балів за шкалами та інтерпретація отриманих даних по результатам тестування.
3. Інструкція та порядок проведення тестування за методикою виявлення схильності до ризику Г. Шуберта.
4. Підрахунок балів по результатам тестування та інтерпретація отриманих даних.

Хід проведення заняття:

Питання 1. Вам запропонований ряд висловлювань. Якщо висловлювання в основному характеризує вас, то в бланку «Протокол» ви ставите «+1», якщо воно характеризує вас тільки наполовину - «0», якщо воно вам не відповідає - «-1».

Питання 2. Проводимо підрахунок балів за шкалами та інтерпретуємо отримані дані.

Питання 3. Вам пропонується відповісти на 25 запитань, використовуючи один із таких варіантів відповіді:

- ні;
- скорше ні, ніж так;
- середнє між так і ні, важко визначитися;
- скорше так, ніж ні;
- так.

Відповіді фіксуйте на спеціальному бланку.

Питання 4. Проводиться підрахунок балів. Отримані дані інтерпретуються згідно з правилами, вказаними в методиці.

Література:

1. Юридична психологія : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / О.Є. Самойлов, М.С. Корольчук, В.М. Корольчук, С.М. Миронець, Г.М. Ржевський. – К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2015. – 432 с.
2. <http://dspace.univer.kharkov.ua/handle/123456789/3700>
3. psylab.com.ua.

ТЕМА №6: Психологія організованої злочинності

Практичне заняття: Виявлення депресії та відчуття самотності особистості.

Навчальна мета заняття: контроль, корекція й закріплення знань за даною темою.

Кількість годин - 4 год. (денна форма навчання), - год. (заочна форма навчання)

Навчальні питання:

1. Інструкція та порядок проведення тестування за методикою вивлення депресії В. Зунга, адаптація Т. М. Балашової.
2. Підрахунок балів та інтерпретація отриманих даних по результатам тестування.
3. Інструкція та порядок проведення тестування за методикою виявлення відчуття самотності, автори: Д. Рассел, А. Пепло, М. Фергюсон.
4. Підрахунок балів по результатам тестування та інтерпретація отриманих даних.

Хід проведення заняття:

Питання 1. Уважно прочитайте кожне з наведених нижче речень. Залежно від того, як Ви відчуваєте себе останнім часом, поставте позначку в одній із граф бланку для відповідей. Намагайтеся довго не затримуватися над відповідями, будьте максимально щирими та об'єктивними.

Питання 2. Проводимо підрахунок балів та інтерпретуємо отримані дані.

Питання 3. Вам пропонується 20 тверджень, які стосуються Вашого життя. Уважно прочитайте кожне з них та оцініть, наскільки часто означені стани проявляються у Вашій поведінці. Відповідь дайте в одному з наведених варіантів на спеціальному бланку. Намагайтеся бути максимально щирими та об'єктивними. Відповіді фіксуйте на спеціальному бланку.

Питання 4. Проводиться підрахунок балів. Отримані дані інтерпретуються згідно з правилами, вказаними в методиці.

Література:

1. Кацавець Р. С. Кримінальна психологія : навч. посіб. Вид., 2-ге, допов. Київ: Алерта, 2022. 152 с.
2. <http://dspace.univer.kharkov.ua/handle/123456789/3700>
3. psylab.com.ua.

ТЕМА №7: Психологічні особливості злочинності неповнолітніх**Практичне заняття: Виявлення ситуативної та особистісної бентежності.**

Навчальна мета заняття: контроль, корекція й закріплення знань за даною темою.

Кількість годин - 2 год. (денна форма навчання), - год. (заочна форма навчання)

Навчальні питання:

1. Інструкція та порядок проведення тестування за методикою вивлення рівня бентежності Ч. Д. Спілбергера, адаптація Ю. А. Ханіна.
2. Підрахунок балів та інтерпретація отриманих даних по результатам тестування.

Хід проведення заняття:

Питання 1. Уважно прочитайте кожне з наведених нижче речень. Залежно від того, як Ви себе відчуваєте зараз (на цей момент), зробіть позначку у

відповідній графі бланку для відповідей. Над відповідями довго не задумуйтеся, вони не будуть оцінюватися як вірні чи невірні.

Питання 2. Проводиться підрахунок балів. Отримані дані інтерпретуються згідно з правилами, вказаними в методиці.

Література:

1. Шепітько В. Ю., Коновалова В. О. Юридична психологія : підручник. 3-тє вид., переробл. і доповн. Харків : Право, 2019. 288 с.
2. Юридична психологія / за заг. редакцією О.М. Бандурки / Харк. нац. ун-т внутр. справ. Харків : Майдан, 2018. 683 с.
3. psylab.com.ua.

ТЕМА №8: Психологія жертви злочину

Практичне заняття: Виявлення конфліктності особистості.

Навчальна мета заняття: контроль, корекція й закріплення знань за даною темою.

Кількість годин - 2 год. (денна форма навчання), - год. (заочна форма навчання)

Навчальні питання:

1. Інструкція та порядок проведення тестування за методикою вивчення рівня конфліктності автори: Н. Кіршева, Н. Рябчикова, адаптація В. С. Лозниці.
2. Підрахунок балів та інтерпретація отриманих даних по результатам тестування.

Хід проведення заняття:

Питання 1. Вашій увазі пропонуються 11 ситуацій, кожна з яких передбачає 3 варіанти поведінки. Оберіть той варіант, який найбільше відповідає Вам, і зробіть відповідну позначку у спеціальному бланку. Майте на увазі, що «поганих» чи «хороших» відповідей немає.

Питання 2. Проводиться підрахунок балів. Отримані дані інтерпретуються згідно з правилами, вказаними в методиці.

Література:

1. Бочелюк В. Й. Кримінально-виконавча психологія / В. Й. Бочелюк, Т. А. Денисова. – Х.: ОЛДІ-ПЛЮС, 2020. – 630 с.
2. Кацавець Р. С. Кримінальна психологія: Навчальний посібник / Р. С. Кацавець. – К.: Алерта, 2018. – 122 с.
3. psylab.com.ua.

4.Рекомендована література (основна, допоміжна), інформаційніресурси в Інтернеті

Основна:

5. Бочелюк В. Й. Юридична психологія. Навч. посіб./ В. Й. Бочелюк – К.: Центр навчальної літератури, 2017. – 334 с.

6. Будіянський М. Ф. Кримінальна психологія. Навчальний посібник / М. Ф. Будіянський. – К.: Фенікс, 2011. – 382 с.
7. Гарькавець С. О. Проблема віктимності особистості та її психологічні класифікації / С. О. Гарькавець // Теоретичні і прикладні проблеми психології. - 2019. - № 2. - С. 79-90.
8. Кацавець Р. С. Кримінальна психологія : навч. посіб. Вид., 2-ге, допов. Київ: Алерта, 2022. 152 с.
9. Шепітько В. Ю., Коновалова В. О. Юридична психологія : підручник. 3-тє вид., переробл. і доповн. Харків : Право, 2019. 288 с.
10. Юридична психологія / за заг. редакцією О.М. Бандурки / Харк. нац. ун-т внутр. справ. Харків : Майдан, 2018. 683 с.
11. Юридична психологія : підручник / В. Ю. Шепітько, В. О. Коновалова; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. – 3-тє вид., перероб. і допов. – Харків: Право, 2019. – 285с.

Додаткова:

4. Бочелюк В. Й. Кримінально-виконавча психологія / В. Й. Бочелюк, Т. А. Денисова. – Х.: ОЛДІ-ПЛЮС, 2020. – 630 с.
5. Велика українська юридична енциклопедія : у 20 т. / [редкол.: В. Ю. Шепітько (голова) та ін.]. Харків : Право, 2018. 952 с. Т. 20 : Криміналістика, судова експертиза, юридична психологія.
6. Кацавець Р. С. Кримінальна психологія: Навчальний посібник / Р. С. Кацавець. – К.: Алерта, 2018. – 122 с.
7. Михайлишин У.Б. Особливості емоційних станів неповнолітніх з делінквентними формами поведінки: монографія. / У.Б. Михайлишин – К.: ФОП О.С. Ліпкан, 2013. – 224 с.
8. Філоненко В.М., Нечітайло І.С. Злочинці-рецидивісти: психологічна характеристика: монографія / Харківський національний університет внутрішніх справ. Івано-Франківськ : Фоліант, 2022. 244 с.
9. Юридична психологія : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / О.Є. Самойлов, М.С. Корольчук, В.М. Корольчук, С.М. Миронець, Г.М. Ржевський. – К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2015. – 432 с.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. psylab.com.ua.
2. lib.ltd.ua.